

V Bruseli 22. 1. 2020
COM(2020) 27 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE
PRÍPRAVA KONFERENCIE O BUDÚCNOSTI EURÓPY

PRÍPRAVA KONFERENCIE O BUDÚCNOSTI EURÓPY

PRÍSPEVOK EURÓPSKEJ KOMISIE

22. januára 2020

1. NOVÝ IMPULZ PRE EURÓPSKU DEMOKRACIU – NASTAL SPRÁVNY ČAS

V máji 2019 sa na voľbách do Európskeho parlamentu zúčastnilo viac ako 200 miliónov európskych občanov, čo predstavuje najvyššiu volebnú účasť za posledných dvadsať rokov. To jasne svedčí o tom, že Európania sa chcú aktívnejšie zapájať do rozhodovania o činnosti Európskej únie. Keďže politickú a občiansku účasť zásadne pretvárajú digitálne technológie a sociálne médiá, občania, najmä mladšia generácia, sa chcú do tvorby politik zapájať viac, než len hlasovaním vo voľbách každých 5 rokov.

Na túto výzvu musíme reagovať.

Európska únia ma jedinečný demokratický systém. Týka sa 500 miliónov ľudí a prekračuje hranice. Aby bol systém ešte dynamickejší, interaktívny a relevantný pre našich občanov, musíme zaviesť nové metódy. Predsedníčka Ursula von der Leyenová sa zaviazala, že to splní a Európania tak získajú väčší vplyv na činnosť a prácu Únie v prospech občanov. Z toho vychádza hlavná myšlienka **Konferencie o budúcnosti Európy**.

Európa má po dlhých bojoch proti krízam za sebou 10 rokov nepretržitého hospodárskeho rastu, zamestnanosť Európanov prekonáva všetky rekordy a napriek určitej miere euroskepticizmu dosahuje podpora našej Únie u obyvateľov jednu z najvyšších úrovní za takmer 30 rokov¹. Táto vnútorná sila kolektívu nám umožňuje hľadiť dopredu a pracovať na vízii našej budúcnosti. **Dozrel čas dať európskej demokracii nový impulz.**

Mnoho Európanov sa v čoraz multipolárnejšom svete stále obáva o svoju budúcnosť a Európska únia im musí ukázať, že na ich obavy dokáže reagovať. **Európska politika musí pomôcť občanom a podnikom využiť ekologickú a digitálnu transformáciu.** Musí riešiť nerovnosti a zabezpečiť, aby bola Európska únia spravodlivým, udržateľným a konkurencieschopným hospodárstvom. Tým dokážeme, že Európa sa vie presadiť a šíriť svoje hodnoty a normy vo svete.

Konferencia sa ako významný celoeurópsky demokratický proces stane novým verejným fórom pre otvorenú, inkluzívnu, transparentnú a štruktúrovanú diskusiu s občanmi o mnohých kľúčových prioritách a výzvach. Pôjde o fórum vytvorené „zdola nahor“ a prístupné všetkým občanom zo všetkých spoločenských vrstiev a všetkých kútov Únie, ktoré **by malo odrážať rozmanitosť Európy**. Bude otvorené občianskej spoločnosti, európskym inštitúciám a iným orgánom vrátane Výboru regiónov, Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru, ako aj vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov, parlamentov

¹ Európsky Parlament, jesenný [Eurobarometer](#), december 2019.

a ďalších zainteresovaných strán, pričom všetci budú môcť prispievať ako rovnocenní partneri. V konečnom dôsledku ide o to, aby sa posilnili vzťahy medzi Európanmi a inštitúciami, ktoré pre nich pracujú.

Koncept, štruktúra, rozsah a načasovanie konferencie možno vymedziť len skutočne spoločným úsilím Európskeho parlamentu, Rady a Európskej komisie. Ich spolupráca by mala nadobudnúť podobu **spoločného vyhlásenia** všetkých troch inštitúcií, ktoré sa neskôr sprístupní ďalším signatárom vrátane inštitúcií, organizácií a zainteresovaných strán. Na konferencii zohrajú významnú úlohu vnútroštátne a regionálne parlamenty a aktéri, ktorých treba povzbudzovať, aby v súvislosti s konferenciou organizovali vlastné podujatia. Vďaka ich zapojeniu by konferencia prenikla oveľa ďalej ako do európskych hlavných miest a dosiahla by všetky kúty Únie.

Na svojich príspevkoch k tomuto procesu momentálne pracujú Európsky parlament a Rada. Európsky parlament vo svojom uznesení z 15. januára 2020² uvítal návrh Konferencie o budúcnosti Európy a vyzval na otvorený a transparentný proces, ktorý bude voči občanom a zainteresovaným stranám inkluzívny, participatívny a vyvážený. Európska rada vo svojich záveroch z 12. decembra 2019 zdôraznila svoj záujem o pokračovanie v rokovaní o konferencii a požiadala chorvátske predsedníctvo, aby začalo pracovať na stanovisku Rady³. Chorvátske predsedníctvo zaradilo konferenciu medzi svoje priority⁴.

Príspevkom Komisie k tomuto procesu je toto oznámenie.

2. OTVORENÁ DISKUSIA O TOM, NA ČOM ZÁLEŽÍ OBČANOM

Aby bola diskusia na konferencii dobre zacielená a umožňovala účinné následné opatrenia, Európska komisia ju navrhuje organizovať v **dvoch paralelných líniách**: prvá sa zameria na politiky a na to, čo by sa mala Únia snažiť dosiahnuť, pričom druhá sa zameria na inštitucionálne otázky.

2.1. AMBICIÓZNEJŠIA ÚNIA

Rámec konferencie by mali tvoriť hlavné ciele EÚ vyjadrené v šiestich politických prioritách Komisie⁵ a strategickom programe Európskej rady⁶. Patria k nim boj proti zmene klímy a environmentálne výzvy, hospodárstvo, ktoré pracuje v prospech ľudí, sociálna spravodlivosť a rovnosť, digitálna transformácia Európy, presadzovanie našich európskych hodnôt, posilňovanie hlasu EÚ vo svete, ako aj upevnenie demokratických základov Únie. Tieto témy mali tvoriť základ diskusie, ale nemali by obmedzovať rozsah konferencie. Občanom by sa malo umožniť zamerať sa na to, čo je pre nich dôležité.

2.2. INŠTITUCIONÁLNE OTÁZKY

Druhá línia by sa mala zamerať na riešenie tém, ktoré sa konkrétne týkajú demokratických procesov a inštitucionálnych otázok, najmä systému navrhovania hlavných kandidátov na voľbu predsedu Európskej komisie či nadnárodných kandidátnych

² Stanovisko Európskeho parlamentu ku Konferencii o budúcnosti Európy https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0010_EN.html

³ Závery Európskej rady, 12. december 2019, <https://www.consilium.europa.eu/media/41768/12-euco-final-conclusions-en.pdf>

⁴ https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti/2019/12%20prosinac/31%20prosinca/web_FINAL_PROGRAMM_E_EN_FINAL.pdf

⁵ Ambicióznejšia Únia – Mój plán pre Európu, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_en.pdf

⁶ Nový strategický program EÚ na obdobie 2019- – 2024: <https://www.consilium.europa.eu/media/39914/a-new-strategic-agenda-2019-2024.pdf>

listín pre voľby do Európskeho parlamentu. Zavedenie nadnárodných kandidátnych listín by si prinajmenšom vyžadovalo reformu volebného zákona EÚ. To by znamenalo, že Európsky parlament by musel predložiť návrh, ktorý by jednomyselne prijala Rada a ratifikovali členské štáty v súlade s ich príslušnými ústavnými požiadavkami. Keďže Komisia v tejto oblasti nemá právomoc, zohrávala by úlohu nestranného sprostredkovateľa medzi Európskym parlamentom a Radou. V tejto súvislosti ak by to bolo užitočné pre ostatné inštitúcie, je Komisia pripravená poskytnúť právne a inštitucionálne odborné poradenstvo, prieskum volebných procesov a náhľad do medziinštitucionálnych vzťahov.

3. VYTVORENIE NÁLEŽITÉHO PRIESTORU PRE NÁZORY EURÓPANOV

3.1. NA ZÁKLADE SKÚSENOSTÍ

Spočiatku by konferencia mala nadväzovať na úspešne zavedené dialógy s občanmi, ale zároveň by do nich mala zaviesť nové prvky s cieľom rozšíriť dosah a spôsoby, akými môžu občania prispievať k formovaniu budúcnosti Európy. Európska únia by mala využiť aj svoje bohaté skúsenosti s konzultáciami s občanmi, aby sa konferencia prenikla k čo najväčšiemu počtu Európanov. K týmto skúsenostiam patrí:

- približne 1 850 dialógov s občanmi zorganizovaných v rokoch 2015 až 2019, na ktorých sa zišlo 218 700 účastníkov na 650 miestach v celej Európskej únii;
- usporiadanie vôbec prvej panelovej diskusie európskych občanov o budúcnosti Európy, na ktorej sa zúčastnilo 100 občanov z celej Únie, ktorých vybrali experti na volebné prieskumy;
- od roku 2014 prebehlo viac ako 900 návštev členov Komisie v národných a regionálnych parlamentoch.

Komisia sa zaviazala, že výrazne zintenzívni kontakt s občanmi, najmä s tými, ktorí bývajú mimo hlavných miest. Predsedníčka Ursula von der Leyenová požiadala členov Komisie, aby v prvej polovici svojho mandátu navštívili všetky členské štáty. Každý člen kolégia by sa tiež mal zúčastňovať na podujatiach súvisiacich s konferenciou po celej Európe a komunikovať s občanmi, vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi politikmi a aktérmi.

Konferencia by zároveň mala vychádzať z užitočných skúseností inštitúcií a členských štátov EÚ, ktoré získali pri aktívnej spolupráci s európskymi občanmi. Do dialógov s občanmi a iných diskusií sa v posledných rokoch zapojilo napríklad viacero poslancov Európskeho parlamentu. Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov takisto spustili rozsiahle informačné kampane. Konferencia musí využiť skúsenosti z rôznych konzultácií s občanmi a participatívnych demokratických podujatí, napríklad zo zhromaždení s občanmi organizovaných v členských štátoch. V tomto duchu musia na konferencii zohrávať zásadnú úlohu národné parlamenty, ako aj sociálni partneri, regionálne a miestne orgány či občianska spoločnosť.

Na konferencii by sa zároveň mali propagovať **existujúce nástroje**, ktoré občanom umožňujú prispievať k tvorbe politik EÚ, ako napríklad európska iniciatíva občanov či verejné konzultácie „Vyjadrite sa“⁷. Na propagáciu konferencie by sa mohli využiť aj iné programy Európskej únie, ako je Erasmus, DiscoverEU či Európsky zbor solidarity, ktoré by na svojich internetových stránkach venovaných konkrétnym programom uvádzali informácie o možnostiach zúčastniť sa na konferencii, napríklad sa môžu stať súčasťou cestovných plánov programu DiscoverEU.

⁷ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_en

3.2. DIALÓGY S OBČANMI NA VYŠŠEJ ÚROVNI – NOVÉ FORMY ÚČASTI

Nové formy účasti občanov zvýšia legitímnosť Únie a dôveru občanov a obohatia jej zastupiteľskú demokraciu. Konferencia musí byť zameraná na konkrétny aspekt dialógov s občanmi, a tým je prepojenie názorov občanov s praktickou tvorbou politík. Európania tak uvidia, že sa ich názor berie do úvahy.

Komisia je spolu s ostatnými európskymi inštitúciami odhodlaná prijať čo najúčinnnejšie kroky, aby sa diskusie s občanmi premietli do tvorby politík EÚ.

Počas konferencie by sa mali organizovať **poradné panely** o konkrétnych problémoch, v ktorých sa budú v pravidelných intervaloch stretávať občania a experti. Na týchto paneloch by sa mali rozoberať príspevky, ktoré odzneli v rámci konferencie, ako aj názory zainteresovaných strán a zvolených zástupcov, aby sa zvažilo, ako čo najlepšie nadviazať na odporúčania. Komisia je zároveň pripravená podporiť širšie a menej centralizované poradné panely. Počas konferencie by sa mohol niekoľkokrát stretnúť „panel európskych občanov“, v ktorom budú mať občania primerané geografické, rodové, vekové, sociálno-ekonomické a vzdelanostné zastúpenie a ktorý pre konferenciu vypracuje zoznam návrhov na odporúčania.

Mali by sme byť otvorení novým formám účasti, ktoré doplnia dialógy s občanmi.

Stály a jednoduchý prístup na konferenciu by mohla poskytovať napríklad **viacjazyčná digitálna platforma**. S cieľom dosiahnuť čo najvyššiu účasť, dostupnosť a transparentnosť by:

- uvádzala kompletnú dokumentáciu ku konferencii a diskutovaným témam;
- naživo vysielala diskusie;
- zhromažďovala výsledky diskusií na jednom mieste;
- podporovala ďalšie interaktívne spôsoby, ako usporiadať verejné diskusie, ktoré budú súčasťou konferencie.

Okrem verejných debát politikov s občanmi, by mali v **súvislosti s konferenciou usporiadať širokú škálu ďalších podujatí miestni, regionálni a vnútroštátni partneri**. Všetkých záujemcov o účasť na konferencii spomedzi inštitúcií a občianskej spoločnosti, treba požiadať o záväzok, že budú uplatňovať zásady a ciele, vymedzené v spoločnom vyhlásení.

Mladých ľudí by prilákali hlavne širšie, interaktívne a tvorivé formy účasti, ako sú športové podujatia či festivaly. V rovnakom duchu by sa mohli zorganizovať tzv. hackatony na podporu inovatívneho chápania konkrétnych tém a ďalšie iniciatívy, ktoré by občanov povzbudili k účasti svojim vlastným spôsobom. Je rovnako dôležité osloviť aj staršiu generáciu a zabezpečiť, aby sa pozornosť venovala aj tradičným formám účasti.

Najdôležitejšou súčasťou tohto procesu je čo najširšia ponuka možnej účasti a získanie názorov z celej Únie. **Všetci Európania by mali mať rovnakú príležitosť zapojiť sa**, či už mladí alebo starí, žijúci na vidieku alebo v meste, s vedomosťami o Únii aj bez nich. Pre našu demokraciu je kľúčové osloviť tichú väčšinu Európanov, posilniť ich postavenie a poskytnúť im priestor na vyjadrenie. Na podujatiach, ktoré oslovia občanov bez ohľadu na to, kde v Európe žijú či odkiaľ pochádzajú, by sa v celom procese mala dôsledne prejavovať rôznorodosť Európy. Zvýšená pozornosť by sa mala venovať rovnosti mužov a žien, zastúpeniu menšín a ľudí so zdravotným postihnutím.

4. DOSAH

Úspech konferencie bude vo veľkej miere závisieť od toho, nakoľko efektívne a v akom rozsahu o nej budú Európania informovaní. Európsky parlament, Rada a Európska

komisia by mali spojiť sily s ostatnými inštitúciami a orgánmi EÚ, ako aj s miestnymi, regionálnymi a vnútroštátnymi politickými predstaviteľmi, inštitúciami a zainteresovanými stranami a spoločne sa podieľať na propagácii konferencie, aby sa vzájomne dopĺňali a podporovali. Dôležitú úlohu pri podpore a obohacovaní diskusie vo svojich príslušných volebných obvodoch zohráva milión zvolených zástupcov na všetkých úrovniach v Európe

Ambície bude možné dosiahnuť len adekvátnymi prostriedkami. **Na organizáciu a otvorenie konferencie by mali byť pripravené prispieť všetky inštitúcie EÚ, a to najmä finančne.**

Svoje povinnosti budú pri informovaní o konferencii plniť všetci členovia kolégia, pričom prácu Komisie bude riadiť podpredsedníčka Dubravka Šuicová za asistencie podpredsedníčky Věry Jourovovej v inštitucionálnej línii a podpredsedu Maroša Šefčoviča v prípade strategických výhľadov a medziinštitucionálnych vzťahov. Podobne by mohli Európsky parlament a členské krajiny určiť kontaktné osoby, ktoré by vystupovali ako verejné tváre alebo ambasádori diskusie. Tým by sa konferencia zviditeľnila a získala dosah na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Konferenciu by mali občania ľahko rozpoznať vďaka jednotnej identite. Všetci partneri by mali na všetkých aktivitách organizovaných pod záštitou konferencie používať spoločnú vizuálnu identitu. Komisia navrhuje zaujať ku komunikácii komplexný prístup, ktorý mobilizuje všetky inštitúcie a ich spoločné zdroje, vytvorí synergie a maximalizuje dosah konferencie. Mal by sa vytvoriť spoločný propagačný plán, podľa ktorého by mali všetky inštitúcie spoločnú zodpovednosť za úspešný dosah konferencie.

Spoločná a viacjazyčná osвета by sa mala zamerať, no nie obmedziť, na mladých ľudí a digitálne platformy. Konferencia by napríklad mohla osloviť absolventov programu Erasmus a Európskeho zboru solidarity, ako aj príslušníkov iných sietí, do ktorých sú zapojení mladí ľudia, aby vystupovali ako ambasádori konferencie; podobne aj státisíce ľudí zaregistrovaných na webovej stránke together.eu by mohli vystupovať ako ambasádori konferencie.

Kľúčovú úlohu pri zvyšovaní povedomia o konferencii, podpore rovnocennej, inkluzívnej a spravodlivej účasti, koordinácii činností vykonávaných na vnútroštátnej a regionálnej úrovni a pri organizovaní podujatí a diskusií pod záštitou konferencie budú zohrávať zastúpenia Komisie v členských štátoch a informačné kancelárie Európskeho parlamentu.

Pri podnecovaní a organizovaní diskusií medzi regiónmi pomôžu siete EÚ prítomné v regiónoch, najmä siete Europe Direct. Zastúpenia Európskej komisie by napríklad mohli určiť niekoľko kontaktných centier Europe Direct, ktoré by pôsobili ako regionálne centrá, a zároveň pomáhali organizovať a sledovať diskusie, nadväzovať kontakty s regionálnymi a miestnymi orgánmi a tiež organizovať vlastné osvetové aktivity.

Na rozširovaní dosahu konferencie pri propagácii digitálnej platformy, ako aj pri pomáhaní občanom, ktorí sa chcú fyzicky či cez internet zapojiť do diskusie, sa musia podieľať sociálne médiá, a to aj cez náležitých prostredníkov.

Komunikácia o konferencii by mala byť transparentná a mala by odzrkadľovať prácu vykonanú v rámci konferencie. Ako hlavné stredisko všetkých informácií a aktivít na vnútroštátnej aj európskej úrovni EÚ bude slúžiť viacjazyčná digitálna platforma. **Túto digitálnu platformu by mali využívať a pri komunikácii o svojich podujatiach by mali uplatňovať najvyššie normy transparentnosti všetci partneri.**

Na platforme by sa mal zverejniť kalendár všetkých podujatí súvisiacich s konferenciou a podľa možnosti vysielat' stretnutia a veľké akcie. Na internete by mali byť zverejnené aj

príspevky a podporné materiály vrátane jasných a obsažných informácií o predmetných otázkach. Zvýšená pozornosť sa bude venovať boju proti dezinformáciám.

5. ČO S NÁZORMI OBČANOV

Diskusia takéhoto rozsahu bude prínosom len vtedy, ak budú na ňu nadväzovať skutočné opatrenia a hmatateľné výsledky. V politických usmerneniach sa preto predsedníčka Ursula von der Leyenová zaviazala, že nadviaže na to, čo sa na konferencii prerokuje a odsúhlasí. V tom spočíva najdôležitejšia úloha a prínos konferencie, ktorá by mala v konečnom dôsledku dokázať, že účasť na demokracii je neustály proces, ktorý pokračuje aj mimo volieb.

Mechanizmus spätnej väzby mal zabezpečiť, aby sa predložené nápady premietli do konkrétnych odporúčaní pre budúce opatrenia EÚ. Mohol by sa viazať na konkrétne aktuálne témy a mať rôzne podoby, ako napríklad správy Zastúpení Komisie, prieskumy verejnej mienky na konferenciách a odborný monitoring diskusií a ďalších dostupných údajov na internete a sociálnych médiách. Komisia môže k tomuto procesu prispieť napríklad štvrtročnými správami. Správy by mali byť verejne dostupné a malo by sa o nich aktívne komunikovať. Tieto správy pomenujú sociálne, hospodárske a politické trendy, ktoré môžu prispieť k nadčasovosti európskych zákonov, a tak poskytnú cenné poznatky úzko súvisiace s prognostickou prácou Komisie.

V rámci mechanizmu spätnej väzby bude dôležité určiť, ako spracovať spätnú väzbu občanov do **uceleného súboru odporúčaní**. Komisia je pripravená **zohľadňovať spätnú väzbu a návrhy občanov pri tvorbe legislatívneho programu**.

6. HARMONOGRAM

Komisia navrhuje otvoriť konferenciu pri príležitosti **Dňa Európy – 9. mája 2020**. Tento rok si pripomíname 70. výročie podpísania Schumanovej deklarácie a 75. výročie konca druhej svetovej vojny. Otvorenie by sa časovo zhodovalo s chorvátskym predsedníctvom Rady EÚ, a preto by sa úvodné podujatie mohlo uskutočniť v Dubrovniku.

Podujatia v rámci jednotlivých rotujúcich predsedníctiev Rady by sa mohlo konať mimo hlavných miest, čo by podčiarklo miestny charakter konferencie, ako aj záväzok Rady zohrávať na tejto konferencii aktívnu úlohu. Tieto podujatia by poskytli ďalšiu príležitosť predstaviť priebežné míľniky.

Počas francúzskeho predsedníctva Rady v prvom polroku 2022 by sa mali prezentovať výsledky a odporúčania vyplývajúce z jednotlivých diskusií a mali by sa zväziť ďalšie kroky. **Je dôležité, aby sa tento záväzok k nadväzným opatreniam od samého začiatku procesu formalizoval v spoločnom vyhlásení.**

Pokiaľ ide o inštitucionálnu líniu, harmonogram by sa mal určiť na základe budúcich európskych volieb v roku 2024, pred ktorými by bolo potrebné uviesť do praxe prípadné zmeny volebného práva.

7. ZÁVERY

Každým dňom je jasnejšie, že občania sa chcú aktívnejšie podieľať na tvorbe politik, a to aj na úrovni EÚ. Platí to tak v Európe, ako aj za našimi hranicami. Hlavným cieľom Konferencie o budúcnosti Európy je povzbudiť európskych občanov a zlepšiť ich možnosti zapojiť sa do demokracie viac, ako len hlasovaním v európskych voľbách. Konferencia by nemala nahradiť zastupiteľskú demokraciu, ale skôr poslúžiť ako prostriedok na jej doplnenie a posilnenie.

Konferencia sa nemôže obmedziť na konštatovanie stavu spoločnosti. Musí to byť spôsob, ako umožniť európskym občanom formovať politiky EÚ. Cez silnejšie a stabilnejšie komunikačné kanály pre občanov na rôznych platformách, kde by mohli všetci Európania vyjadrovať svoje názory, môžeme zabezpečiť, že Európa skutočne poskytne Európanom to, čo potrebujú.

Konferencia je pre EÚ príležitosťou ukázať, ako sa môže v budúcnosti ďalej rozvíjať v konštruktívnej spolupráci s občanmi, a poslúžiť ako inšpirácia pre ostatné časti sveta.

Toto oznámenie je príspevkom Komisie k diskusii medzi tromi inštitúciami, ktorých cieľom je spoločne a rýchlo určiť rozsah, formát, štruktúru a ciele konferencie v spoločnom vyhlásení. To by sa neskôr malo sprístupniť ďalším signatárom vrátane inštitúcií, organizácií a zainteresovaných strán. Čím bude jeho dosah širší, tým lepšie.

Komisia je presvedčená, že posilnením svojho partnerstva s tvorcami európskych politík získajú občania väčší vplyv na smerovanie európskej politiky v budúcnosti. Vzhľadom na dynamiku a úspech verejnej komunikácie z posledného obdobia nastal správny čas využiť príležitosť a otvoriť túto skutočne jedinečnú diskusiu.